

งานถ่ายภาพ

เชิงศิลปะ

ในสายตาของชาวอาทิตย์อุทัย

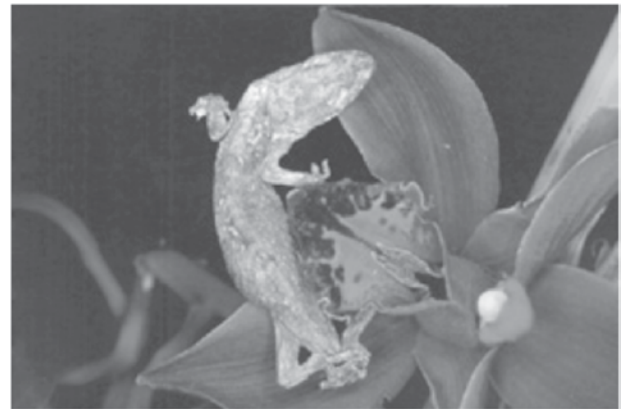
ดร.คณาภรณ์ รัทธิพศุภย์

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่น

จัดได้ว่าเป็นเจ้าแห่งเทคโนโลยีทั้งในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีทางด้านอื่นๆ อีกมากมาย ทางด้านอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นได้มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัย เพื่อให้ได้สิ่งๆ ที่ตอบสนองความต้องการจนเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ผู้บริโภคให้ทันยุคทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทางการถ่ายภาพ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาค้นคว้าวิจัยทดลองนำสิ่งใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระบบเซ็นเซอร์ที่มีการปรับปรุงวิจัยอยู่เสมอ ทำให้ผู้บริโภคได้สัมผัสสิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา ทำให้งานถ่ายภาพออกมาใกล้เคียงกับสิ่งที่ตามนุษย์เราสามารถรับรู้ได้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นการเรียงตัวของเบเยอร์ฟิลเตอร์ที่มีการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อคุณภาพของระบบภาพที่ได้ผลเหมือนจริงมากที่สุด

แต่อย่างไรก็ตามในด้านของงานศิลปะนั้นได้นำเสนอการสร้างสรรคงานทางภาพถ่ายในประเทศญี่ปุ่นนี้ได้เริ่มขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1905 หลังจากนั้นเริ่มมีการก่อตั้งกลุ่มศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทางการถ่ายภาพอย่างหลากหลายในประเทศญี่ปุ่น ช่างภาพญี่ปุ่นที่มีผลงานโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะได้นำเสนอผลงานของตัวเองออกมามากมาย สำหรับช่างภาพที่ตัวข้าพเจ้าชอบสไตล์งาน แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานนั้นคือ Araki Nobuyoshi ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังศึกษาในระดับชั้นปริญญาโทได้เห็นผลงานของ Araki Nobuyoshi แล้วรู้สึกประทับใจมาก คือ งานภาพถ่ายหัวข้อ Hanajinsei (花人生) เป็นผลงานในปี ค.ศ.2002 โดยที่ Araki ได้นำเสนอผ่านมุมมองจินตนาการของเขาเปรียบเทียบ และสื่อถึงดอกไม้กับสัญลักษณ์ของอวัยวะเพศหญิง และได้นำจึงจกเข้ามาเปรียบเทียบให้สื่อถึงอวัยวะเพศชาย เป็นการแสดงออกถึงเรื่องเพศได้อย่างน่าสนใจยิ่ง และยังสื่อความหมายที่สามารถบ่งบอกถึงการกดขี่ข่มเหงทางเพศในสังคมของประเทศญี่ปุ่นได้อย่างมีนัยยะ

▲ งานภาพถ่ายหัวข้อ Hanajinsei (花人生) ซึ่งเป็นผลงานในปี ค.ศ.2002 ของ Araki Nobuyoshi

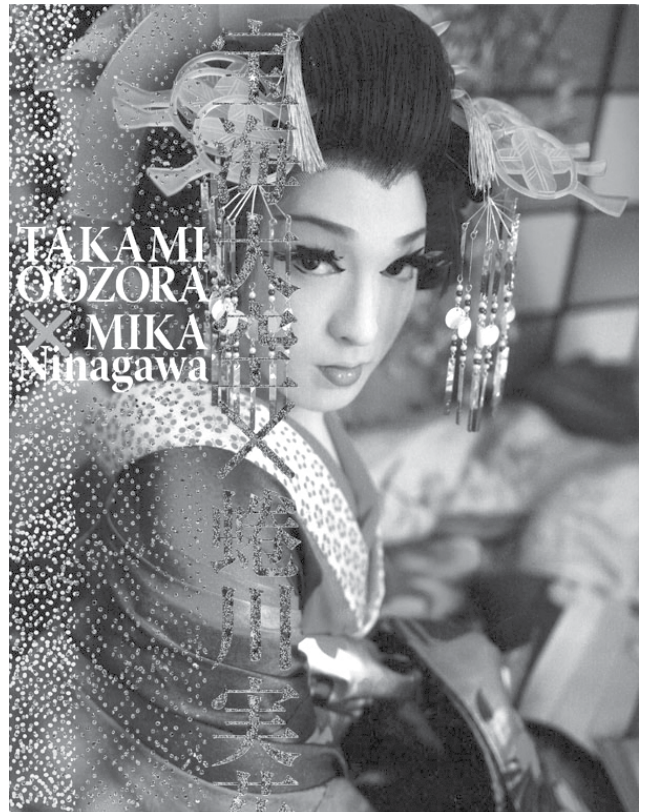
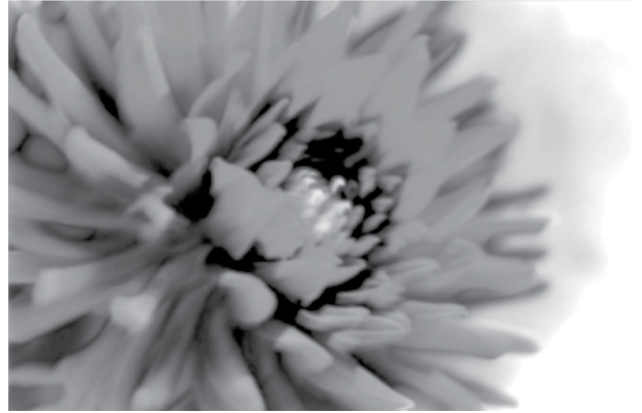
▲ งานภาพถ่ายชุดเดียวกันนี้ยังมีภาพถ่ายซีรียที่มีชื่อว่า เซ็นซิเมนタルな旅 (Sentimental journey)

โดยที่ Araki นั้นได้นำเอาภาพถ่ายที่ได้บันทึกไว้นำเสนอเรื่องราวชีวิตภรรยาของเขาตั้งแต่ช่วงฮันนีมูน หลังแต่งงานไปจน

ถึงในช่วงเวลาต่างๆ ของชีวิตของภรรยา จนกระทั่งภรรยาของเขาป่วย Araki ได้ถ่ายภาพเพื่อเป็นการบันทึกความทรงจำเก็บภาพ โดยเริ่มตั้งแต่ช่วงระยะเวลาที่ภรรยาของเขาเริ่มเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาล และตลอดเวลาหลายเดือนระหว่างที่พักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล เขานำภาพที่ถ่ายไว้มากมายจนกระทั่งภรรยาของเขาได้จากโลกนี้ไปด้วยรอยยิ้ม และทิ้งคำพูดสุดท้ายไว้ว่า “ฉันไม่อยากตาย” ซึ่งสำหรับผลงานชิ้นนี้สร้างความสะเทือนใจให้กับผู้ชมงานจนแทบจะอดกลั้นน้ำตาไว้ไม่ได้ ผลงานชิ้นนี้ได้แสดงถึงความรักความผูกพันระหว่าง Araki และภรรยาของเขาอย่างสุดซึ้ง

นอกจาก Araki แล้วยังมีช่างภาพสตรีคนหนึ่งที่ได้นำเรื่องของสีมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานในเชิงศิลปะ ได้อย่างน่าสนใจ ช่างภาพสตรีคนนี้นอกจากมีผลงานถ่ายภาพทั้งด้านศิลปะและด้านโฆษณาแล้ว เธอยังมีบทบาทในด้านการเป็นผู้นำกับภาพยนตร์อีกด้วย งานของเธอนั้นมีจุดเด่นในเรื่องของสีสันทันที่ดูแปลกตากว่าช่างภาพญี่ปุ่นคนอื่นๆ และยังมีมุมมององค์ประกอบทางภาพถ่ายที่ไม่เหมือนใคร สำหรับใครที่เคยติดตามผลงานของเธอมาบ้าง ถ้าท่านเดินไปตามถนนเห็นแผ่นโฆษณาต่างๆ ที่มีสีสันโดนใจก็พอจะจับสไตลิ่งงานของเธอได้ ชื่อของเธอคือ Ninagawa Mika งานของเธอจะโดดเด่นที่สีสันเป็นอย่างมาก เธอมีงานแสดงไปทั่วทั้งในญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน เดนมาร์ก ฮาวาย สวิสเซอร์แลนด์ และประเทศต่างๆ เกือบทุกทวีป

ผลงานของเธอยังถูกนำมาใช้ในด้านของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งแน่นอนผลงานของเธอสามารถสร้างจุดเด่นให้กับสินค้าได้อย่างไม่ยาก แถมยังเป็นที่ถูกใจตามไลฟ์สไตล์ของผู้หญิงญี่ปุ่น ส่วนด้านผลงานการถ่ายภาพบุคคลของเธอนั้น เธอก็ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ในสไตลิ่งงานของเธอ คือ เล่นสีสันจัดจ้านแต่ยังคงกลิ่นไอของความเป็นเจแปนนิสไว้เป็นอย่างดี ช่างภาพของญี่ปุ่นนั้นมี

หลากหลายแนวหลากหลายสไตล์ในการสร้างสรรค์ผลงาน แต่มีสิ่งหนึ่งที่การถ่ายภาพของประเทศนี้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวนั่นคือ การจับช่วงจังหวะเวลาที่โดดเด่น ที่ดูเหมือนแต่ละคนจะมีการปลูกฝังมาเป็นอย่างดี เพราะไม่ว่าจะเป็นช่างภาพสารคดี ช่างภาพงานสร้างสรรค์ทางศิลปะช่างภาพโฆษณาหรือแม้แต่งานแฟชั่นต่างๆ การจับอารมณ์ของตัวแบบนั้น จัดได้ว่ามีการแสดงออกที่เป็นเอกลักษณ์สำหรับประเทศนี้จริงๆ แตกต่างจากงานทางฝั่งตะวันตกอย่างสิ้นเชิง จนบางครั้งอาจจะดูเหมือนช่างภาพไม่ได้มองในเรื่องคุณภาพของภาพ เรื่องเกอรหรือรอยซีในภาพ แต่เขาเลือกที่จะนำเสนอความเป็นจริง การจับช่วงจังหวะเสี้ยววินาทีที่สามารถที่จะสื่อสารถึงอารมณ์ของภาพออกมามากกว่าสิ่งอื่นใด ยกตัวอย่างเช่น ผลงานของ Moriyama Daido จัดว่าเป็นช่างภาพชาวต่างชาติที่จับอารมณ์ของงานได้อย่างน่าสนใจคนหนึ่งของญี่ปุ่น โดยงานของเขาเน้นไปที่ทางสตรีทโฟโต้เป็นส่วนมาก เน้นความเรียบง่ายแต่สื่อถึงอารมณ์ออกมาได้มากที่สุด โดยยึดหลักแนวคิด 5 ประการดังนี้

1. ให้อารมณ์เป็นทาสของคุณ
2. คนบนท้องถนนเปรียบประหนึ่งสุนัขจรจัด
3. มองความเป็นไปได้
4. ถ่ายภาพขาว-ดำจากความหมายไม่ใช่สวยงาม
5. ถ่ายภาพตัวเองด้วยตัวเองอย่าให้คนอื่นถ่าย ซึ่งทำให้งานของเขาดูแปลกตาแต่มีพลังในภาพ

▲ Entertainer on Stage, Shimizu 1967, Gelatin silver print 18 7/8 x 28 (48.0 x 71.2 cm), The Museum of Modern Art, New York. Gift of the photographer

ดังนั้นการเรียนรู้อารมณ์ทางด้านการถ่ายภาพจากประเทศญี่ปุ่น นอกเหนือจากมุมมองภาพที่แตกต่างจากประเทศอื่น เรายังได้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรมในแบบเจแปนนิสสไตล์ที่จัดได้ว่าถึงเราจะเป็นเอเชียเหมือนกันแต่ย่อมมีอะไรให้ศึกษาเรียนรู้ได้อีกมากมายไม่รู้จบ ถ้าจะกล่าวถึงศิลปินช่างภาพในญี่ปุ่นที่โด่งดังมีชื่ออีกหลายๆ ท่านที่ไม่ได้กล่าวไว้ในที่นี้ สำหรับที่ได้กล่าวยกตัวอย่างมาแล้วเป็นการกล่าวจาก 3 แนว 3 สไตล์ ของช่างภาพญี่ปุ่น

ซึ่งเป็นเสมือนกับงานถ่ายภาพที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ทั้งแนวคิด การนำเสนอ เทคนิค มุมมอง และอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น Fine art Photography, Advertising Photography, Street Photography สำหรับใครที่สนใจศิลปะการถ่ายภาพที่ญี่ปุ่นก็จัดได้ว่ามีระบบภาพทั้งทางนำเสนอทางสุนทรียะศิลป์ในเรื่องขององค์ประกอบ ศิลปะความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ทางภาพถ่ายในด้านสำคัญๆ การสร้างงานศิลปะทางภาพถ่ายหรือแม้แต่ว่าในระบบภาพทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับด้านเทคโนโลยีทางภาพถ่าย ทำให้เราได้เข้าใจในระบบการประมวลผล เกิดภาพการผสมของสี แสง RGB การเกิดฟิล์ม การเรียนรู้เรื่องสีในการมองเห็น และรับรู้การทำงานระบบดิจิทัล และอื่นๆ ซึ่งกล่าวได้ว่าครบวงจรในเรื่องของระบบภาพที่ไม่แพ้ประเทศเยอรมันหรือประเทศใดๆ ในโลก

